

Kartläggning av energi- och klimatarbetet i Västmanland

Projektdeltagare och finansiärer

Denna rapport har tagits fram inom ramen för projektet *Kartläggning av energi- och klimatarbetet i Västmanland*.

Energikontoret i Mälardalen har genomfört projektet i samarbete med Länsstyrelsen i Västmanlands län, som också finansierat projektet.

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Innehållsförteckning

Inledning	2
Rapportens syfte och innehåll	2
Likheter i tidigare och pågående verksamhet	3
Planerad verksamhet	4
Kommunvis redovisning	5
Arboga kommun	6
Köpings kommun	8
Kungsörs kommun	10
Västerås kommun	11
Hallstahammars kommun	13
Surahammars kommun	15
Fagersta kommun	16
Norbergs kommun	18
Skinnskattebergs kommun	19
Sala kommun	21
Slutord från Länsstyrelsen och Energikontoret	23

Kartläggning av kommunernas energi- och klimatarbete i Västmanland

Inledning

I augusti 2011 påbörjades projektet *Kartläggning av energi- och klimatarbetet i Västmanland* som ett samarbete mellan Energikontoret i Mälardalen och Länsstyrelsen i Västmanlands län. Under hösten genomförde Länsstyrelsen och Energikontoret dialogmöten med Västmanlands läns kommuner, med syfte att kartlägga kommunernas klimatarbete och få bättre inblick i vilket stöd kommunerna behöver framöver.

Utifrån de minnesanteckningar som fördes under dialogmötena och med stöd av kommunernas klimatstrategier, energiplaner och handlingsplaner för energieffektivisering, har denna rapport tagits fram inom ramen för projektet. Rapporten är i första hand en sammanställning över vilken verksamhet på områdena energieffektivisering och förnybar energi som har bedrivits, som pågår och som planeras i kommunerna. Rapporten gör inte anspråk på att täcka alla vidtagna, pågående eller planerade åtgärder, utan utgår ifrån de åtgärder som särskilt påtalades under dialogmötena.

Rapportens syfte och innehåll

Syftet med rapporten är att ge en snabb överblick över kommunernas klimatarbete. Genom att sprida information om kommunernas tidigare, pågående och planerade verksamhet är förhoppningen att rapporten hjälper kommunerna i Västmanlands län i deras fortsatta arbete med energi- och klimatfrågor.

Största delen av rapporten ägnas åt en redovisning av tidigare, pågående och planerad verksamhet kommun för kommun. Eftersom det finns stora likheter mellan kommunerna när det gäller det klimatarbete som tidigare har bedrivits och som för närvarande pågår, har detta arbete sammanfattats inledningsvis. Efter genomgången av likheter i tidigare och pågående verksamhet presenteras de gemensamma drag som kan skönjas i kommunernas idéer om det fortsatta klimatarbetet. Därefter följer den kommunvisa redovisning av klimatarbetet som utgör rapportens största del.

Likheter i tidigare och pågående verksamhet

Det finns stora likheter i vilken typ av åtgärder som under tidigare år har legat i fokus för klimatarbetet i Västmanlands läns kommuner. Det gäller också den verksamhet som för närvarande bedrivs. Likheterna presenteras här, medan den tidigare och pågående verksamhet som är speciell för den enskilda kommunen lyfts fram i den kommunvisa redovisning som följer senare i rapporten.

Fjärrvärme

Utvidgning av befintliga fjärrvärmenät och övergång till en större andel förnybart bränsle inom fjärrvärmeproduktionen är åtgärder som har vidtagits av i stort sett alla kommuner.

Kommunala byggnader

Kommunala byggnader har anslutits till fjärrvärmenätet, när så varit möjligt, och i andra fall utrustats med värmepumpar eller bibränsleeldade pannor, för att antalet byggnader som värms med el eller olja ska minska. I flera kommuner pågår arbetet med konverteringar. Kommunerna har också påbörjat sitt arbete med energieffektivisering i kommunala fastigheter, framför allt med avseende på ventilation, uppvärmning och belysning. I några av kommunerna har komfortnivåer för kommunala verksamheter fastslagits och i flera kommuner har man införskaffat uppföljningsprogram för att få bättre statistik över energianvändningen. Energieffektiviseringsarbetet kommer att fortsätta i kommunerna, ofta med hjälp av redan upprättade handlingsplaner. De åtgärder som vidtas kan ofta räknas hem ekonomiskt på några års sikt.

Gatubelysning

De flesta av kommunerna har uppgivit att de nyligen genomfört eller håller på att genomföra en effektivisering av gatubelysningen. Flera kommuner kommer i någon utsträckning att använda sig av LED-belysning.

Kommunala fordon

Flera kommuner har inrättat bil-pooler för de anställda och har som policy att välja miljöbilar vid upphandling. Miljöbilarna drivs i ofta med etanol eller miljödiesel, men flera kommuner uttrycker en önskan om att i framtiden kunna använda sig av gas- eller elbilar. Flera kommuner har påbörjat eller planerar utbildningar i sparsam körning för valda personalgrupper och några kommuner har antagit riktlinjer för tjänsteresor.

Alternativa energikällor

Några kommuner har börjat utreda de fysiska förutsättningarna för vindkraftsetableringar. Av naturliga skäl varierar möjligheterna i detta avseende beroende på kommunernas geografiska läge. Några kommuner har visat intresse för solenergi.

Planerad verksamhet

Kommunerna uppvisar en större mångfald när det gäller planerad verksamhet än när det gäller tidigare och pågående verksamhet. Några gemensamma inriktningar kan skönjas och de presenteras här. För en mer detaljerad redovisning hänvisas läsaren till den kommunvisa genomgången.

Fastigheter

Energieffektivisering av fastigheter är ett område där kommunerna sedan tidigare har stor kompetens och där det ofta finns fastslagna åtgärdsprogram som kommer att fortsätta under kommande år.

Miljötillsyn och upphandling

Flera kommuner har identifierat den kommunala miljötillsynen som ett verktyg i arbetet med energieffektivisering. Även frågan om miljövänlig upphandling tas upp av några kommuner.

Beteendeförändringar

Några kommuner har uttryckt en vilja att öka arbetet med beteendeförändringar. Det kan handla om allmänheten, förvaltningarnas personal eller personal och elever i skolan samt barnen i förskolan.

Önskad framtida utveckling

Det finns också verksamhet som kommunerna skulle vilja bedriva, men där förutsättningarna kraftigt påverkas av den statliga politiken. Det kanske viktigaste området är kommunikationer.

Kommunikationer

Nationellt finns en trend till ökat bilåkande och denna trend syns även i Västmanlands läns kommuner. Framför allt de små kommunerna, som har ett sämre underlag för kollektiva transporter, både inom kommunen och till intilliggande orter, upplever denna trend som svår att motverka. En gemensam ståndpunkt hos kommunerna är att de regionala järnvägskommunikationerna måste förbättras. Inte minst är frågan angelägen för de kommuner som kan komma att beröras av en återupptagen gruvdrift i Bergslagen. Flera kommuner ser också förbättrade förutsättningar för sjöfarten på Mälaren som en viktig framtidsfråga.

Biogas

Flera kommuner hyser en önskan om att inom sitt närområde få en biogasmack. Bristande kundunderlag är en hämsko för privata investerare och en kommunal investering skulle kräva statlig medfinansiering genom bidrag, för att upplevas som ekonomiskt överkomlig.

Kommunvis redovisning

Den del av rapporten som nu följer redogör för tidigare, pågående och planerad verksamhet på energi- och klimatområdet, kommun för kommun. Eftersom alla kommuner i någon mån har arbetat med fjärrvärme och energieffektivisering i kommunala fastigheter och de flesta har påbörjat byte av gatubelysning, kommer åtgärder inom dessa områden att nämnas kortfattat i det följande. Detsamma gäller bil-pooler. Redogörelsen fokuserar istället på de åtgärder som inte förekommer i alla kommuner. Redogörelsen gör inte anspråk på att täcka alla vidtagna, pågående eller planerade åtgärder, utan utgår ifrån de åtgärder som särskilt påtalades under dialogmötena.

Arboga kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

Fjärrvärmenätet i Arboga har god täckning och enbart förnybart bränsle används i fjärrvärmeproduktionen.

Kommunala fastigheter

Optimering av styrsystemen för ventilation och varmvatten har påbörjats och ett energiuppföljningssystem har anskaffats.

Tjänstefordon

Miljökrav ställs vid inköp av fordon, en bil-pool finns samt tre tjänstecyklar.

Gäddgården - energirenoverat boende

Boendet Gäddgården i Arboga har byggts om med målet att sänka energiåtgången från 140 till 45 kWh per kvadratmeter. Ombyggnationen innebar bland annat montage av solfångare. Boendet klarar nu sin egen varmvattenförsörjning och eventuell överskottsvärme går till fjärrvärmenätet.

Pågående verksamhet

Gatubelysning

Installation av nytt tändsystem, byte av 300 armaturer och teststräcka med LED genomförs.

Kommunägda bostäder

Det kommunala bostadsbolaget Arbogabostäder anställde i april 2011 en person som ska arbeta med att energioptimera fastighetsbeståndet. Första uppgiften är att identifiera de kostnadseffektivaste åtgärderna när det gäller ventilation, värme, vatten och el.

Digital ärendehantering

Arboga har som ambition att all ärendehantering ska ske digitalt, för att pappersförbrukningen ska minska. Idag fungerar e-fakturor och elektroniska lönebesked.

Kollektivtrafik

I Arboga kommun finns sedan 2002 anropsstyrd tätortstrafik som trafikeras av taxi. Resenären beställer sin resa senast en halvtimme före avfärd och bestämmer själv plats för på- och avstigning. Kravet är att resan sker inom en radie av fyra kilometer från Stora Torget, helgfri måndag till lördag mellan nio på morgonen och halv fyra på eftermiddagen.

Planerad verksamhet

Ruttoptimering

Kommunen söker finansiering för ett projekt kring ruttoptimering av kommunala transporter.

Vindkraftverk

Utifrån en motion i fullmäktige diskuteras kommunens möjlighet att bli delägare i ett vindkraftverk, eller att kommunen rent av kan bygga själv.

Badhuset

Genom omfattande renovering räknar man med att kunna göra energibesparingar vid kommunens badhus. En diskussion förs också om att värma badet med hjälp av solfångare.

Allmännyttan

Arboga kommun uttrycker en önskan om att, ifall förutsättningar fanns, kunna klimatrenovera allmännyttan.

Köpings kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

En stor del av fjärrvärmerna i Köping har sitt ursprung i spillvärme från industrier, en annan del kommer från kommunens sopförbränning. Vid toppbelastning används bioolja. Nätet har hög anslutningsgrad och fortsatt utbyggnad sker vid efterfrågan.

Kommunala byggnader

Under de tre senaste åren har cirka 14 miljoner kronor satsats på energieffektiviseringar i kommunala fastigheter i Köping. Ett nytt åtgärdsprogram planeras, med en investeringskostnad om 6 miljoner kronor.

Alla kommunala verksamheter får elräkningar för att synliggöra förbrukningen. På en del håll går det fortfarande inte att skilja mellan fastighetsel och verksamhetsel, men där en åtskillnad har genomförts har det gett resultat.

Energirådgivning

Den kommunala energirådgivningen har genomfört ett antal informationskvällar, bland annat om solenergi. Intresset från allmänheten har varit stort.

Pågående verksamhet

Fjärrvärme

För att komma bort från eldningen med bioolja vid spetslast byggs nu pellets pannor.

Gatubelysning

Byte av armaturer och styrutrustning pågår. LED-armaturer testas.

Ungdomsfullmäktige

I kommunen finns ett ungdomsfullmäktige med stort engagemang för miljö- och klimatfrågor. Ungdomsfullmäktige har bland annat drivit arbete kring *Earth Hour*.

iPads

Köpings kommun har gått över till iPads för att skicka ut handlingar och protokoll inför och efter möten, för att minska förbrukningen av papper.

Sparsam körning

I Köpings kommun genomförs en utbildning i sparsam körning som på sikt ska omfatta samtliga 2200 anställda.

Biogasmack

Under 2012 öppnar Svensk Växtkraft ett gastankställe för VL:s bussar och en publik biogasmack i Köping.

Planerad verksamhet

Fjärrvärme

Under de senaste åren har diskussioner förts med grannkommunerna Arboga och Kungsör om att koppla ihop de lokala fjärrvärmenäten och samtidigt bygga en avgaspanna hos Nordkalk. Omfattande förstudier har genomförts. Ingen överenskommelse har dock kunnat nås. Köpings kommun vill gärna att projektet ska komma till stånd och letar nu efter finansieringsmöjligheter, bland annat EU-bidrag.

Klimatdialog och klimatstrategi

Kommunens miljöberedning kommer att genomföra en klimatdialog med fokus på fastigheter och transporter, både inom de kommunala verksamheterna och utanför. Föreläsare kommer att bjudas in och det privata näringslivet i kommunen kommer att höras för att man ska få bra input till klimatstrategin.

Solenergi i stor skala

Köpings kommun har ingått i en förstudie om kommunala solenergiparker som genomförts av det KTH-anknutna företaget *Teknikmarknad*. Målet är att utveckla solföljare som kommuner kan placera på oanvända markområden. I Köpings kommun finns en tanke om att solcellerna ska driva gatubelysningen.

Sjöfart

Slussen-projektet och utvecklingen för gruvnäringen är två väsentliga parametrar när det gäller sjö- och järnvägstransporter framöver. Kommunen undersöker också möjligheten att anlägga större hamnytor, för att underlätta för de lokala industrierna.

Kungsörs kommun

Tidigare verksamhet

Gatubelysning

Byte av all gatubelysning har genomförts. Kommunen har även gått över till LED-ljus i julbelysningen.

Kommunala fastigheter

Ett stort projekt har varit att ansluta alla kommunala fastigheter till fjärrvärmenätet. Kontinuerligt byts ventilationssystem ut i kommunens lokaler, bland annat är arbetet utfört i alla sporthallar.

Energimässor

Kommunen har arrangerat ett antal energimässor.

Pågående verksamhet

Kommunala fastigheter

Vid all renovering och ombyggnation finns värmeåtervinning med som en åtgärd. Just nu genomförs en förstudie för nybyggnation av en skola. Den pedagogiska verksamheten kommer i första rummet, men klimat- och miljöaspekter tas också med i projektet.

Planerad verksamhet

Kommunens strategiarbete

Kommunen antog en energi- och klimatstrategi 2009. Klimatstrategin har nu reviderats och en omarbetad upplaga kommer att kunna antas. Den nya handlingsplanen är inte lika detaljerad som den föregående. Istället planerar kommunen att tillsätta två arbetsgrupper, en för transporter och en för fastigheter. Arbetsgrupperna får i uppdrag att ta fram en åtgärdslista för de kommande åren, med både konkreta åtgärder och informations- och utbildningsåtgärder.

Kommunens fordon

Kommunens resepolicy skall uppdateras. Kommunen kommer fortgående att utbilda personalen i sparsam körning.

Gastankställe och biogasproduktion

Kungsörs kommun har uppfattningen att det borde finnas tillräckligt kundunderlag för en biogasmack i kommunen, eftersom Kungsör passerar av en Europa-väg. Kungsörs kommun kan inte på egen bekostnad uppföra ett tankställe, utan skulle behöva bidrag. Eftersom bristande tillgång till gas är en del av problemet, skulle man önska en satsning på småskalig biogasproduktion från gödsel.

Västerås Stad

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

Stadens fjärrvärmenät är väl utbyggt och 70 procent av småhusen är anslutna.

Effektivare gatubelysning

Byte av armaturer och byte till lysdioder i trafiksignaler har genomförts.

Laddplatser för elbilar

Västerås har ett antal publika laddplatser för elbilar. ABB, Västerås Stad, Mimer och Mälarenergi har investerat i varsin elbil.

Solenergi

Kommunen har installerat solceller på ett par skolor och det finns två kommunala solvärmeanläggningar.

Pågående verksamhet

Kommunala byggnader

Konvertering av uppvärmningssystem pågår. För att fastighetskontorets hyresgäster ska kunna påverka sina egna kostnader införs en kallhyresmodell.

Kommunägda bostäder

Vid nyproduktion av bostäder inför det kommunala bostadsbolaget individuell mätning av varmvattenförbrukningen. När det blir praktiskt möjligt ska systemet utvidgas till det äldre lägenhetsbeståndet.

Lågenergihus

Västerås stad har haft som mål att minst 250 lågenergibostäder ska vara byggda före utgången av 2012. Målet är uppnått. Projektet Gäddeholm gick över kommunens förväntan och resulterade i beslut om att all byggnation, på mark som upplåtits av kommunen, härnäst måste följa stadens egen definition av lågenergihus.

Biogas

Alla Västerås stadsbussar går idag på biogas som levereras av Svensk Växtkraft och 2016 ska även samtliga länsbussar vara biogasdrivna. VL:s bussar kan idag tanka biogas i Västerås och Sala. Under 2012 öppnar en tankstation i Köping och därefter planeras en station i Fagersta. Västerås har två publika biogasmackar och ytterligare en planeras.

Planerad verksamhet

Kommunens lokaler

I kommunala verksamhetslokaler ska man i framtiden med hjälp av en enkel knapptryckning kunna stänga av all utrustning som inte behövs när lokalen inte används. Systemet har hittills införts på en skola.

Förnyelse av kraftvärmeanläggning

Hösten 2014 beräknas Mälarenergis nya kraftvärmeanläggning i Västerås stå klar. Anläggningen blir en samförbränningsanläggning med avfall som huvudbränsle och koldioxidutsläppen beräknas halveras jämfört med utsläppen från dagens kraftvärmeproduktion.

Slussenprojektet

Västerås Stad medfinansierar utbyggnaden av slussen i Södertälje och muddringen av farleden. Projektet syftar till att minska risken för översvämningar och att förbättra förutsättningarna för sjöfarten på Mälaren.

Stadstrafiken

Satsningen *Smart koll* ska ge fler turer i kollektivtrafiken och rakare rutter genom nya linjedragningar. I framtiden vill Västerås satsa på spårburen stadstrafik.

Transporteffektiv planering

Den nya översiktsplanen för Västerås ska gå hand i hand med det nya klimatprogrammet. Kollektivtrafiken ska vara ryggraden i hur staden byggs ut och cykelvägnätet ska förbättras. Västerås har dessutom lanserat en tanke om ett pendeltågssystem på befintliga spår, med fler stopp i de små satellitorterna.

Ett nytt resecentrum

Den ganska nyligen renoverade centralstationen är redan för liten och en station med större kapacitet planeras.

Utredning om solcellspark

Förutsättningar för att anlägga en solcellspark ska utredas.

Upphandling

Ambitionen finns att börja ställa miljökrav vid upphandling, vilket idag bara görs inom vissa områden. En annan strävan är att den mat som serveras inom kommunal verksamhet ska bli mindre klimatbelastande.

Nytt klimatprogram

Ett nytt klimatprogram för Västerås stad befinner sig på remiss. Programmet inbegriper områden som energiproduktion, transporter, bebyggelse, upphandling och information. En rad konkreta åtgärdsförslag har utarbetats för varje område.

Hallstahammars kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

Sedan Mälarenergi tog över fjärrvärmenätet, har det byggts ut och även många småhus med direktel har anslutits.

Kommunala fastigheter

Tidigare hade många av de kommunala fastigheterna direktverkande el eller elpannor och några skolor var oljevärmda. Idag är kommunens fastigheter i hög grad anslutna till fjärrvärmenätet.

Transporter

Kommunen har en bil-pool för hemtjänsten. Kollektivtrafiken är avgiftsfri.

Pågående verksamhet

Kommunala fastigheter

Ett arbete pågår med att göra belysning, ventilation och värme i kommunala fastigheter behovsstyrda i ökad utsträckning.

Gatubelysning

Kommunen jobbar kontinuerligt med förnyelse av gatubelysningen.

Sparsam körning

Utbildning i sparsam körning pågår för valda delar av kommunens personal.

Nybyggnation

I den nya översiktsplanen för Hallstahammars kommun finns inskrivet att man ska jobba för energieffektiviseringar och hållbarhet. När en gruppobstad och en ny förskola i Kolbäck byggs kommer det att vara lågenergihus.

Vindkraft i kommunen

I samarbete med Köping har Hallstahammars kommun tagit fram en gemensam policy för vindkraft samt en landskapsanalys med karta över lämpliga områden. Fyra områden har identifierats i de två kommunerna.

Effektivisering vid avloppsreningsverket

Kommunen har effektiviserat rötammaren vid avloppsreningsverket. Detta har lett till att uppvärmningen av verket i större utsträckning kan ske med rötgas, istället för med olja.

Planerad verksamhet

Cykelvägnät

Nya gång- och cykelvägar planeras mellan Strömsholm och Kolbäck och mellan Kolbäck och Eriksberg. Därutöver finns planer på att ta ett större grepp om kommunens cykelvägnät.

Energiplan

Den framtagna energiplanen är mestadels en nulägesanalys, mål och handlingsplan ska tillkomma.

Fysisk planering

Kommunen vill jobba mer strategiskt med den fysiska planeringen, för att stimulera energieffektivt byggande när man planlägger nya tomter.

Kommunikationer

Spårtrafik kan i framtiden bli aktuellt även *inom* kommunen.

Gastankställe och laddplats

Hallstahammar vill satsa på gasbilar i den kommunala bilparken, men tankställe saknas hittills trots närheten till väg E18. Kommunen skulle också vilja skapa en laddplats för elbilar.

Arbete för beteendeförändringar

Kommunen vill jobba mer med beteendeförändringar. En viktig målgrupp är barnen i förskolan.

Surahammars kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

Värmeverk finns i Surahammar, Ramnäs och Virsbo. Kommunens fastigheter och ganska många villor är anslutna. Det fasta priset är dock högt, vilket dämpat intresset för anslutning.

Kommunala fastigheter

Arbete påbörjades redan 1985 med driftoptimeringar av ventilation och värmesystem, centralstyrning på distans samt förbättrad uppföljning. Man har också arbetat med att byta uppvärmningsformer för kommunägda fastigheter, till fjärrvärme eller värmepump.

Kommunens fordon

Kommunen har två el-cyklar och en vanlig tjänstecykel, som används av hemtjänsten. Merparten av bilarna drivs med E85 eller miljödiesel. Kommunen vill övergå till biogas så snart tankningsmöjligheter finns.

Pågående verksamhet

Kommunala fastigheter

Vid ombyggnad av kommunens lokaler sker byte från strömbrytare till närvarogivare för belysningen. Dessutom införs datoriserad insamling av mätvärden för fjärrvärme, el och vatten. Vid all nybyggnation för kommunal verksamhet tas hänsyn till energieffektivisering.

Gatubelysning

Byte till energieffektivare gatubelysning pågår.

Planerad verksamhet

Vindkraftsplan

I arbetet med en ny översiktsplan kommer kommunen att utreda möjligheterna till utbyggnad av vindkraft.

Resor i tjänsten

Under 2012 hoppas man kunna genomföra en utbildning i sparsam körning. Ett erhållet bidrag kommer att användas för att arbeta fram en resepolicy. Kommunen ska också arbeta för ökat cyklande bland de anställda samt köpa in fler tjänstecyklar.

Fagersta kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

VB Energi, som ägs av Vattenfall, Ludvika kommun och Fagersta kommun, driver fjärrvärmenätet i Fagersta. Nätet försörjer idag hyresfastigheter och industrier och värmeproduktionen sker med förnybara bränslen och torv.

Kommunala fastigheter

Komfortnivåer och energieffektiviseringsprogram är beslutade. Konverteringar är genomförda. Fastighetsskötarna har utbildats i energifrågor.

Cyklism

För att stimulera till ökat cykelåkande har Fagersta kommun tagit fram en cykelkarta samt köpt in tjänstecyklar.

Godstrafik

Fagersta kommun vill verka för fler godstransporter per tåg. En förstudie om godsterminal i Fagersta har genomförts.

Pågående verksamhet

Fjärrvärme

Fjärrvärmeproduktionen har börjat kompletteras med spillvärme från industrier.

Resor i tjänsten

En resepolicy har tagits fram och upphandling av utbildning i sparsam körning görs våren 2012.

Minienergihus

Ett LSS-boende under byggnation utformas som ett minienergihus.

Energirådgivning

Kommunen verkar för att fastigheter som idag har direktverkande el eller olja antingen ansluter sig till fjärrvärmenätet eller konverterar till bibränsleuppvärmning eller bergvärme. Vid försäljning av tomtmark för bebyggelse erbjuds energirådgivning innan bygglov beviljas. Energirådgivning erbjuds också vid om- och tillbyggnad.

Upphandling

Vid kommunens upphandling av varor och transporter ska aspekter som minskad energianvändning och minskade koldioxidutsläpp väga tungt. Vid en nyligen genomförd personbilsupphandling skulle alla fordon vara av minst miljöklass Euro 5.

Portal för lokal handel

Tillväxtgruppen har hållit en workshop med det lokala näringslivet och dialogen fortsätter kring bland annat möjligheten att upprätta en portal för lokal handel.

Återvinning

Kommunens förskolor har fått lokala återvinningsbodrar.

Planerad verksamhet

Kommunens hemsida

Information om kommunens klimatarbete ska läggas ut på kommunens hemsida. I klimatstrategin uttrycks dessutom intentionen att privatpersoner och företag ska kunna redovisa sina bidrag till minskad klimatpåverkan på kommunens hemsida.

Norbergs kommun

Tidigare verksamhet

Digital energiuppföljning

2007 installerade Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund (NVK) ett energiuppföljningsprogram för att kunna samla uppgifter om värme och el för fastigheter och gatubelysning.

Programmet för energibesparingar

Ett energibesparingsprogram antogs 2008. Åtgärder som går att räkna hem ekonomiskt ska vidtas.

Vindkraft

Kommunen har pekat ut platser med goda förutsättningar för vindkraft.

Pågående verksamhet

Programmet för energibesparingar

NVK arbetar med att ta fram beslutsunderlag och att utföra åtgärder inom energibesparingsprogrammet. Finansiella sparkrav under 2012 kan dock komma att påverka arbetet.

Företagsprojekt

I ett samarbete mellan Avesta, Norberg och Fagersta, och med medfinansiering av länsstyrelserna, kommer nio företag att få en energikartläggning med åtgärdsförslag. Meningen är att projektet i förlängningen ska leda till konkreta åtgärder och till att kunskap sprids till andra företag.

Planerad verksamhet

Sparsam körning

Alla som kör över 500 mil i tjänsten ska få utbildning i sparsam körning.

Gatubelysning

Byten av armaturer planeras.

Bokslut

Energi- och klimatbokslut ska genomföras årligen.

Skinnskattebergs kommun

Tidigare verksamhet

Fjärrvärme

Fjärrvärmenätet och panncentralen ägs av EON. Mestadels eldas spån från sågverket. De centrala delarna av Skinnskatteberg är anslutna till nätet; ett antal flerfamiljshus, kommunhuset, skolor och ålderdomshem, men endast ett enfamiljshus. Många villahushåll använder luftvärmepump eller braskamin.

Kommunala byggnader

Sedan tre år tillbaka finns det inte några kommunala fastigheter som värms med olja. Oljan har ersatts med värmepumpar och pellets pannor, men även med fjärrvärme.

Kommunen har gått igenom ventilationen i samband med renoveringar av fastigheter och lokaler. I skollokaler har man efterhand bytt ut belysningen. Man har även monterat solfångare vid kommunens idrottsplats.

Gatubelysning

För två år sedan bytte kommunen ut all gatubelysning till en modell som förbrukar en tredjedel så mycket energi som den tidigare.

Direktbuss till Västerås

Kommunen har lyckats driva fram en ny bussförbindelse mellan Skinnskatteberg och Västerås. Förbindelsen är en direktbuss med två turer morgon och två turer kväll.

Tjänstebilar

Kommunen har köpt in bränslesnåla dieselbilar och vid nästa upphandling om tre år har man ambitionen att investera i en elbil.

Pågående verksamhet

Energy Performance Contracting

Ett EPC-projekt startade för två år sedan och investeringsfasen pågår nu.

Energiplan

Arbete med en energiplan för kommunen har påbörjats.

Planerad verksamhet

Kommunens fastigheter

Vid kommande ombyggnationer av fastigheter kommer kommunens åtgärdslista för energieffektiviseringar att beaktas.

Energirådgivning

Personer boende i hus med direktverkande el är en prioriterad målgrupp för energirådgivning framöver.

Sala kommun

Tidigare verksamhet

Kommunala fastigheter

Sala-Heby Energi (SHEAB) har tillsammans med det kommunala fastighetsbolaget arbetat med att komma bort från fossila bränslen. Energibolaget har köpt värmeanläggningar och bytt ut dem till fjärrvärmeanslutning eller pelletspannor.

Fjärrvärme

Kommunen har genom att bekosta framdragning av fjärrvärme till kommunala fastigheter underlättat för SHEAB att kunna erbjuda enskilda villaägare en anslutning.

Kraftvärme

I princip all SHEAB:s energiproduktion baseras på förnybara bränslen, ofta lokalt producerade. Sedan 2001 producerar SHEAB inte bara fjärrvärme, utan också el.

Biogas

I oktober 2010 invigdes ett biogastankställe i Sala. Tankstället finansierades av kommunen, SHEAB och Vafab Miljö, liksom med hjälp av KLIMP-bidrag. Både SHEAB och Sala kommun har investerat i gasbilar.

Sol-el

Den ekonomiska föreningen *Solel i Sala och Heby* har hittills satt upp tre solcellsanläggningar och en fjärde ska invigas under våren 2012. Eventuellt elöverskott säljs till SHEAB, som har policyn att stödja små el-producenter administrativt och genom avtal om ersättning.

Sala kommun uppförde en solcellsanläggning i samband med byggnationen av det nya fängelset. På detta sätt höjdes kunskapsnivån i organisationen när det gäller solenergi. Fastigheten är nu såld, men kommunen har fortfarande ansvar för driften av solcellsanläggningen.

Pågående verksamhet

Kommunens fordon och personalens resor

För närvarande köper Sala kommun uteslutande in gasbilar. Under första kvartalet 2012 skapar kommunen en gemensam bil-pool. Tidigare har kommunens olika enheter haft egna bilar och även tillåtit anställda att använda sina egna bilar i tjänsten.

Kommunen undersöker möjligheten att köpa el-cyklar och el-bilar. När kommunen gjorde om en befintlig parkeringsplats, drogs el fram för framtida laddstolpar.

Video-konferenser används för att minska behovet av arbetsresor.

Nybyggnation av vårdboende

Sala kommun håller på att projektera för ett nytt vårdboende. Kommunen räknar med att

byggnaden når ett resultat på gränsen mellan silver och guld i kriterierna för energieffektiva byggnader. I projektet ingår att sätta upp solpaneler.

Kommunala fastigheter

I kommunala fastigheter har man börjat åtgärda bland annat värmeväxlare och ventilation.

Småskalig el-produktion

SHEAB försöker stödja små elproducenter administrativt och genom avtal om ersättning för levererad el. Bolaget vill under 2012 inhämta svar på hur stor kundernas betalningsvilja för denna policy är.

Bara rörliga taxor

SHEAB har tagit bort de fasta taxorna på både fjärrvärme och el för att ge incitament till energieffektivisering hos kunderna.

Planerad verksamhet

Lärande organisation

En övergripande teori i Sala kommun är att lyfta både energi och klimatarbetet från specialister till att vara en del av det vardagliga arbetet på varje enhet. Detta jobbar man bland annat med i en kommande omorganisation.

Belysning

Under nästa år kommer kommunen att köpa ny julbelysning, LED. Kontinuerligt byts armaturer och lampor i de kommunala verksamheterna.

Kraftvärme

Just nu undersöks om det går att säsongslagra fjärrvärme. Kapaciteten till elproduktion i kraftvärmeverket används idag endast till 40 procent, eftersom volymen styrs av värmeproduktionen.

Slutord från Länsstyrelsen och Energikontoret

De önskemål som framkommit under kartläggningen är sammanfattningsvis:

Erfarenhetsutbyte

Om kommunen ska bli en drivande lokal kraft inom klimatområdet krävs en levande omvärldsanalys. Ett fungerande erfarenhetsutbyte och nätverkande sker inte per automatik, kommunen måste aktivt söka erfarenhetsutbyte för att det ska fungera. Ett befintligt nätverk för de kommunala energi- och klimatrådgivarna finns idag som Energikontoret organiserar. Inom nätverket ges förutom erfarenhetsutbyte även utrymme för utbildning och kompetenshöjande aktiviteter. Länsstyrelsen organiserar länsträffar 4-5 per år med olika teman inom energieffektivisering och förnyelsebar energi. Dock finns en önskan om nätverk för erfarenhetsutbyte för andra tjänstemän med ansvar för energi- och klimatstrategiskt arbete. Länsstyrelsen och Energikontoret tar med sig detta önskemål i sin planering av framtida aktiviteter. Idag finns inget färdigt förslag på förändringar som skulle skapa bättre förutsättningar för erfarenhetsutbyte från Länsstyrelsen och Energikontoret.

Hjälp med bidragsansökningar

Energikontoret har omfattande erfarenhet av att söka medel för projekt inom klimatområdet, både från EU och från statliga myndigheter i Sverige. Om en kommun har frågor kan Energikontoret dela med sig av erfarenheter och vägleda hur medel inom detta område kan sökas. Tyvärr finns det ingen möjlighet att tillhanda hålla en uppdaterad handbok över vilka stöd som finns att söka. Det finns flera olika konsultbolag som har kompetens att ha en uppdaterad bild över alla typ av stöd som går att söka. Om intresse finns har Länsstyrelsen möjlighet att anordna en utbildning om bidragsmedel inom klimatområdet. Genom extern finansiering får kommunen en möjlighet att växla upp avsatta medel, därtill erbjuds ofta kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte mellan olika parter. Det är viktigt att påpeka att kommunen behöver avsätta tid och resurser för att kunna reagera och agera på olika initiativ som uppstår. En politisk vilja och förankring ger goda förutsättningar för kommunen att lyckas.

Hjälp med strategier och planer

Länsstyrelsen och Energikontoret har erfarenhet och uppdrag att stötta kommuner att ta fram strategiska dokument inom klimatområdet. Länsstyrelsen kan även ge ekonomiskt stöd för framtagande av strategiska dokument. Om det finns intresse eller behov av stöd kan kommunen få det från Länsstyrelsen och Energikontoret.

Projekt: Kartläggning av energi- och klimatarbetet i Västmanland

Rapportdatum: Mars 2012

Författare: Mari Rosenkvist

Projektledare: Jannica Öhrn, Lina Yng

Ansvarig utgivare: Energikontoret i Mälardalen AB

